

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 282/2020
19.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА, ..., Република ..., чији је пуномоћник Јовичић Бранко, адвокат у ..., уз учешће умешача на страни тужиоца ББ, ..., Република ..., чији је пуномоћник Јовичић Бранко, адвокат у ..., против туженог АГРОВОЈВОДИНА КОМЕРЦСЕРВИС д.о.о. Суботица, чији је пуномоћник Бажо Олга, адвокат из ..., ради исплате дуга, вредност предмета спора 676.218,40 евра, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 6278/17 од 04.12.2019. године, у седници већа одржаној дана 19.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 6278/17 од 04.12.2019. године.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 6278/17 од 04.12.2019. године потврђена је пресуда Привредног суда у Суботици П 70/2016 од 28.08.2017. године којом је делимично усвојен тужбени захтев и утврђено постојање потраживања тужиоца према туженом у износу од 676.218,40 еура и то са каматом на појединачне износе главнице како је одређено, усвојен је приговор компензације и утврђено потраживање туженог према тужиоцу на име главног дуга у износу од 17.224,37 еура са доспећем 16.05.2015. године, утврђено је да се потраживање тужиоца у износу од 17.224,37 еура пребија са потраживањем туженог у износу од 17.224,37 евра на дан 16.05.2015. године и обавезан тужени да исплати тужиоцу на име главног дуга износ од 658.994,03 еура са каматом како је одређено ставом VI изреке, а преко досуђеног, за камату на износ од 17.224,37 еура од 17.05.2015. године до исплате и камату на износ од 138.000,00 еура за период од 02.10.2013. године па до 31.03.2014. године тужбени захтев је одбијен. Обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 1.532.298,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију изјавио је тужени, због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Сл.гласник РС“, бр. 72/11..18/20) Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју суд у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Неосновано се ревизијом туженог указује да је побијана одлука донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 238. Закона о парничном поступку, а у вези са чланом 374. ст. 1. Закона о парничном поступку, тиме што је закључио да је тужени био у обавези да Уверење Царине бр. Д-5984 од 22.06.2016. године, као доказ, достави до закључења припремног рочишта, а да је потом преклудирао. Овакви наводи ревизије супротни су закључку другостепеног суда у побијаној одлуци поводом означене исправе, да та исправа уопште није ни достављена од стране туженог. Тиме је разлог због којег исправа на коју указује ревидент није била од утицаја приликом пресуђења, у томе што није ни била предмет доказног поступка, а не у томе што је тужени био преклудирао да је достави за потребе овог спора.

Према утврђеним чињеницама, парничне странке су биле у уговорном односу по основу Уговора о заступању бр. 05 232 078 од 20.06.2005. године и Анекса овог уговора, као и на основу Уговора бр. 13 242 026 од 26.02.2013. године којим је констатован доспели дуг туженог према тужитељу у износу од 638.218,40 еура, са таксативно наведеним фактурама и извршеним уплатама, на основу уговора бр. 05. Из тих уговора тужени је остао дужан тужиоцу износ од 676.218,40 еура, а тужилац је остао дужан туженом по основу Уговора о заступању бр. 05 232 078 од 20.06.2005. године износ од 17.224,37 еура на име провизије за извршене услуге у име и за рачун тужиоца. Уговором бр. 13 242 026 од 26.02.2013. године, поред осталог, била је за случај спора уговорена надлежност суда у Београду, уз примену материјалног и процесног права Републике Србије. Уговором бр. 13 је тужени признао стање дуга према тужиоцу, а потом је тужилац туженом испоручио додатну количину робе, те је касније тужени потврдио преузимање робе и стање дуга према тужиоцу и имејл поруком од 27.02.2014. године, у износу од 658.994,03 евра. Тужилац је туженом 23.07.2014. године упутио изјаву о раскиду Уговора о заступању бр. 05 232 078, због постојања дуга од 676.218,40 евра. Тужилац је у својству осигураника закључио са умешачем на страни тужиоца, као осигуравачем, уговор о осигурању потраживања. Према том уговору осигураник, или уговарач осигурања, плаћа одређену премију, а осигуравач исплаћује суму осигурања у складу са уговором уколико се догоди осигурани случај (уколико из неког разлога поверилац не буде успео да наплати своје потраживање) под условом да тужилац као осигураник искористи сва правна средства за наплату свог потраживања која му стоје на располагању. Према тачки 3.3. заједничких одредби наведеног уговора се осигураник обавезује да уступи осигуравајућем друштву, овде умешачу, сву потребну документацију на основу које осигуравајуће друштво може вршити наплату потраживања и која ће омогућити ефективно вршење суброгације и уступање или пренос у корист осигуравача и одустаје од права приоритета наплате потраживања, док је, са друге стране, без обзира на ову суброгацију, осигураник дужан да предузима све мере које су неопходне за наплату

потраживања и да поштује инструкције осигуравача. По оваквом уговору, на основу захтева овде тужиоца од 29.03.2012. године умешач је утврдио да су потраживе, уз услов поштовања осталих одредби предвиђених уговором, фактуре тужиоца до 12.05.2011. године и исплатио накнаду тужиоцу у укупном износу од 360.000,00 ЕУР ради делимичног покрића неплаћених фактура испостављених туженом током 2010. и 2011. године, а од овог износа је умешачу враћен износ од 100.000,00 евра, у складу са одредбама уговора о осигурању, те је коначан висина губитка умешача износ од 260.000,00 ЕУР, и то уплатама од 03.04.2013. године, 18.06.2013. године и 03.09.2013. године.

По становишту нижестепених судова, након извршене компензације међусобних потраживања, постоји обавеза тужиоца да исплати преостали утужени новчани износ од 658.994,03 ЕУР, по основу пословног односа који произилази из спорних уговора, а имајући у виду да је такву висину дуга тужени учинио неспорном и пре овог поступка, и на основу одредаба члана 262. Закона о облигационим односима. У вези истакнутог приговор недостатка активне легитимације, нижестепени судови налазе да само постојање уговора о осигурању који је тужилац закључио са умешачем не значи да је престала и обавеза туженог према тужиоцу по основу утужених фактура, већ је битно да тужени према тужиоцу није измирио дуговање. У складу са овим, нижестепени судови сматрају да тужилац основано предузима радње ради наплате потраживања од туженог, па и подношењем ове тужбе, на шта није изгубио право закључивањем уговоора о осигурању потраживања са умешачем, што произилази и из дела уговора о осигурању из тачке 4 посебног дела, модул наплате - пред спорна или спорна наплата из уговора о осигурању потраживања. Тужилац закљученим уговором са умешачем није пренео потраживање на осигуравајуће друштво, нити је изгубио право да поднесе тужбу ради наплате свог потраживања. Указују и да између тужиоца и умешача постоји сагласност да тужилац има право и уговорну обавезу да покрене и води судски спор против туженог ради наплате дугованог износа из уговора о продаји робе и друге судске поступке у циљу наплате свог потраживања. Сматрају и да не постоји опасност да ће се тужилац два пута наплатити по истом правном основу, јер се исплатом дугованог тужени у целини ослобађа предметне обавезе, како према тужиоцу, тако и према умешачу на страни тужиоца.

По налажењу Врховног касационог суда нижестепени судови су правилно применили материјално право када су утврдили основаним потраживања по тужби и приговору компензације, те да су били испуњени услови за међусобну комепензацију ових потраживања. Након тога, правилно су нижестепени судови оценили основаним захтев тужиоца у преосталом делу утуженог потраживања, а по извршеној судској компензацији.

Ревизијом туженог оспорава се изнето становиште другостепеног суда. По становишту ревидента тужилац није активно легитимисан да буде странка у овом спору за потраживање по фактурама која су предмет тужбеног захтева, јер су она суброгирана у целости у корист умешача почев од 03.12.2012. године када је тужиоцу делимично исплаћена накнада из уговора о осигурању. Сматра да уговор од 26.02.2013. године не производи правно дејство, јер је тужилац располагао суброгираним правом,

при чему су у уговору наведене фактуре које нису снабдеване печатом Управе Царина Србије, што значи да роба по тим фактурама није увежена у Републику Србију, односно такву робу тужени није примио. Сматра и да се побијаном одлуком погрешно утврђује природа спорног уговора парничних странака као уговора о продаји, иако се радило о трговинском заступању, да тужиоцу не припада право на наплату утуженог потраживања јер није уговорио *del credere* провизију, при чему је тужилац такав уговор свакако раскинуо изјавом која се односила на ранији пословни однос парничних странака из разлога што су у таквог изјави садржане и фактуре по уговору од 26.02.2013. године.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе туженог.

Активна легитимација за остваривање судске заштите по тужби чији је предмет новчано потраживање суштински своди се на то да тужилац мора располагати својством повериоца. Својство повериоца произлази из одговарајућег извора облигације. Такав извор облигације представља уговор бр. 13 242 026 од 26.02.2013. године којим је тужени прихватио обавезу према тужиоцу за плаћање по рачунима испостављеним из ранијег пословног односа, као и обавезу плаћања накнаде за нове испоруке робе. У складу са оваквим пословним односом тужиоцу припада својство повериоца накнаде, према утврђеном чињеничном стању, у износу 676.218,40 ЕУР, па тиме постоји и његова активна легитимација, како то правилно налазе нижестепени судови.

Нису основани ревизијски наводи којима се постојање активне легитимације тужиоца доводи у питање позивом на постојање уговора о осигурању потраживања који је закључио са умешачем. Тужени изнетим становиштем изједначава суброгацију са цесијом осигураних потраживања, које становиште не стоји. Из утврђених чињеница, нити из навода које тужени истиче, никако не произилази да је тужилац пренео, цедирао на осигуравача сва ненаплаћена, и овде предметна потраживања према туженом. Умешач је као осигуравач стекао право да ступи у права тужиоца, осигураника, ради наплате само оног износа накнаде коју је исплатио осигуранику по уговору о осигурању. У вези с тим ревидент без основа истиче бојазан од двоструког плаћања – тужиоцу као свом повериоцу и умешачу као осигуравачу тог потраживања, за случај да умешач истакне право из суброгације према туженом. О томе је другостепени суд изнео правилно становиште, које прихвата и ревизијски суд. Осим тога, ако се осигуравач у вези исплаћене надокнаде обрати туженом по основу суброгације у права осигураника, па се утврди да је по овој пресуди осигураник већ наплатио од туженог потраживање које му дугује, тада је само тужилац, осигураник у обавези према умешачу, осигуравачу јер му је нанео штету тиме што му је онемогућио вршење права суброгације. Другачије не произилазини ни из садржине уговора о осигурању између тужиоца и умешача.

Према томе, нису основани ни наводи ревизије о томе да уговор од 26.02.2013. године не производи правно дејство, односно да је ништав јер нема основ, с обзиром на то да је тужилац свакако могао да диспонира својим потраживањима у међусобном односу са туженим, на шта није био од утицаја уговор о осигурању који је закључио са

умешачем. Нису од значаја за правну снагу уговора бр. 13 242 026 наводи о томе да одређене фактуре наведене у уговору бр. 13 242 026 нису царински оверене. Без утицаја су ревизијски наводи туженог о погрешној оцени правне природе пословног односа парничних странака (уговор о купопродаји или уговор о заступању). Уговор обавезује уговорне стране. Тужилац је као поверилац овлашћен да од туженог као дужника захтева испуњење обавезе из уговора, а дужник је дужан да обавезу испуни савесно у свему како она гласи, што је прописано одредбама члана 262. Закона о облигационим односима на коју се првостепени суд правилно позива. Обавеза савесног приступања закључењу уговора такође постоји, па се тужени не може са успехом позивати на неоверене фактуре које је признао за основ своје обавезе и уговором број 13 242 026 од 26.02.2013. године и потом изјавом упутем имејл поруке.

Не стоје наводи да је уговор бр. 13 242 026 од 26.02.2013. године раскинут. Према стању у списима изјава о раскиду тужиоца на коју се указује ревизијом не садржи непосредну, јасну и одређену изјаву о једностраном раскиду због неиспуњења и уговора бр. 13 242 026 од 26.02.2013. године. Закључак о постојању изјаве о раскиду уговора се не може посредно изводити. При томе, раскид уговора због неиспуњења свакако не искључује обавезу плаћања дужника за оне обавезе које су до тог тренутка доспеле.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд применом члана 414. Закона о парничном поступку донео одлуку као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић